

Právo

Obvykle se užívá slova „právo“ nebo „práva“ tak, že jde o poukaz k psaným nebo nepsaným pravidlům či zákonům. Někdy je však tento omezený kontext překračován a právem se myslí to, co by psanými i nepsanými pravidly a zejména jednajícími lidmi mělo být respektováno. To je významná okolnost, protože nařízení (zejména nějak vynucované) může být sice respektováno, ale nemusí být chápáno jako oprávněné. Dovolává-li se tedy někdo svých práv, může se sice odvolávat na psané či nepsané zákony (pravidla), ale může se v zásadě také proti zvykovým nebo psaným zákonům odvolávat k jakési vyšší instanci, která by měla psané i nepsané zákony, pravidla a zvyklosti vposledu legitimovat, ospravedlňovat a jejich platnost zaštiťovat, ale která v některých případech může s nimi být v napětí a ve větším nebo menším rozporu, takže ony obecně navyklé zákony, pravidla a normy jsou shledávány jako nedokonalé a vadné a tudíž hodné nápravy. V takovém případě se ukazuje nezbytnost klást si otázku po posledním předpokladu a základu každého jednotlivého práva a také souboru práv a zvyklostí, a slovem „právo“ můžeme mířit právě na tento předpoklad a základ. Nejčastěji se sice slova „právo“ v takových případech přestává užívat a přechází s ke „spravedlnosti“, takže posledním garantem platnosti každého jednotlivého práva i souboru práv se stává jejich spravedlnost (právo má tedy za hlavní účel a cíl dopomáhat k uplatnění spravedlnosti), nicméně v některých souvislostech se stalo zvykem určitá práva považovat za nezpochybnitelně oprávněná, spravedlivá a „pravá“. Na rozdíl od práv, která nějak vznikla buď dohodou mezi lidmi nebo nějakým mocenským tlakem a vynucením (která pak byla pojmenována jako „historická“), jde v onom druhém případě o tzv. práva „přirozená“.

(Praha, 000315-1.)